

องค์ความรู้ นวัตกรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นทางการเกษตร เพื่อพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน

ปศุสัตว์

สารบัญ

๑. การเลี้ยงกบในร่ม

๒. การเลี้ยงไก่ไข่

๓. การเพาะเลี้ยงชะมด

๔. เลี้ยงปลาดุกในบ่อพลาสติกได้ร่นเงา

๕. การเลี้ยงผึ้งโพรงไทย

๖. การเลี้ยง วัว แพะ แกะ (สัตว์ ๔ กระเพาะ)

๗. การเลี้ยงปลาบ่อสามด้าน

๘. การเลี้ยงเบ็ดไก่

การเลี้ยงกบในร่ม

วัสดุอุปกรณ์

๑. EM
๒. ล้อย่างรถยนต์เก่า
๓. กระสอบใส่ดิน และรองพื้น
๔. พลาสติกดำ
๕. โพลีน ไม้ไผ่
๖. ลวด
๗. คีมตัดลวด

ขั้นตอน/วิธีทำ

ขุดบ่อกว้าง x ยาว x สูง = ๒.๕ x ๓ x ๑ ฟุตใช้พื้นที่ประมาณ ๑๐๐ - ๒๐๐ ตารางเมตร ภายในบ่อเป็นบ่อน้ำลึกประมาณ ๑ เมตร ทำเกาะกลางบ่อเพื่อเป็นที่พักของกบและที่ให้อาหาร หรือใช้ไม้กระดานทำเป็นพื้นลาดลงจากขอบบ่อก็ได้รอบบ่อปล่อยให้หญ้าขึ้น หรือปลูกตะไคร้เพื่อให้อาศัยเป็นที่หลบอาศัย มีผักตบชวาหรือพืชน้ำอื่นๆ ให้กบเป็นที่หลบซ่อนและอาศัยความร่มเย็นเช่นกัน มุมใดมุมหนึ่งมุงด้วยทางมะพร้าวเพื่อเป็นร่มเงา

ข้อควรระวัง

โรคที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เกิดการเลี้ยงและการจัดการไม่ดีทำให้มีการหมักหมมของเสียต่าง ๆ เกิดขึ้นในบ่อ โดยเฉพาะการใช้ขี้เฒ่าหรือมีจำนวนกบหนาแน่นเกินไป และอาจจะขาดความเอาใจใส่และไม่เข้าใจในเรื่องความสะอาดของบ่อรวมถึงน้ำที่เลี้ยง โอกาสที่กบจะเป็นโรคติดเชื้อแบคทีเรียจึงมีมากขึ้นสิ่งสำคัญเกี่ยวกับการป้องกันโรคคือ บ่อเลี้ยงต้องสะอาดมีแสงแดดส่องถึงพื้นน้ำต้องสามารถถ่ายเทได้สะดวกโดยทำท่อน้ำเข้าทางหนึ่ง และทำท่อน้ำระบายออกอีกทางหนึ่งและยังสามารถเลี้ยงปลาตุ๊กเพื่อให้ช่วยเก็บกินเศษอาหารและมูลกบในอัตราส่วนกบ:ปลาตุ๊ก ๑๐๐ : ๒๐ นั่นคือปล่อยกบ ๑๐๐ ตัว แล้วปล่อยปลาตุ๊กไม่เกิน ๒๐ ตัว การปล่อยกบเลี้ยงในบ่อต้องไม่มีจำนวนมากเกินไปและถ้าพบว่ากบตัวใดมีอาการผิดปกติให้แยกออกมาจากบ่อทันที

การใช้ประโยชน์

กบเป็นสัตว์เศรษฐกิจชนิดหนึ่งซึ่งตลาดนิยมบริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น สเปน ฮองกง สิงคโปร์ ญี่ปุ่น เยอรมัน สหรัฐอเมริกา ฯลฯ และจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทำให้แหล่งที่อยู่อาศัยเลี้ยงตัวตามธรรมชาติของกบลดลง ดังนั้นแนวโน้มการเลี้ยงกบในอนาคตจึงถือว่าเป็นช่องทางที่น่าสนใจ ไม่มีปัญหาด้านการจำหน่ายและราคาก็ดีมีผลคุ้มค่าต่อการลงทุนลงแรง สามารถส่งเป็นสินค้าส่งออกช่วยการขาดดุลให้แก่ประเทศไทยอีกทางหนึ่งด้วย

การเลี้ยงไก่ไข่

วัสดุอุปกรณ์

๑. ถาดอาหาร
๒. อุปกรณ์ให้น้ำ
๓. เครื่องกกลูกไก่
๔. รังไข่
๕. วัสดุรองพื้น
๖. อุปกรณ์การให้แสง
๗. โรงเรือน

ขั้นตอน/วิธีทำ

การเลี้ยงไก่ไข่ในระยะให้ไข่ เป็นขั้นตอนที่สำคัญ เพราะเป็นระยะที่บ่งชี้ว่า ไก่จะให้ผลตอบมามากน้อยเพียงใด ระยะให้ไข่ของแม่ไก่จะเริ่มให้ไข่เมื่ออายุ ๒๑ สัปดาห์ มีหลักสำคัญที่ต้องเอาใจใส่การให้แสงสว่างต้องคำนึงถึงแสงธรรมชาติด้วยระยะเวลาของแสงธรรมชาติ จะเปลี่ยนไปตามฤดูกาลและแตกต่างกันไปในแต่ละภาค ให้ยึดหลักว่าแม่ไก่ต้องการแสงสว่างนานติดต่อกันวันละ ๑๔ - ๑๖ ชั่วโมง ความเข้มของแสงหลอดไฟ ๑ วัตต์ต่อตารางเมตร

ข้อควรระวัง

นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับสภาพอากาศ ฤดูกาลก็เป็นปัจจัยสำคัญต่อการกินอาหารและการให้ผลผลิตของไก่ไข่ ดังนั้นสูตรอาหารควรเปลี่ยนตามฤดูกาล เช่น ฤดูร้อนเปอร์เซ็นต์การให้โซลดลง เปลือกไข่บาง เพราะกินอาหารได้น้อย จำเป็นต้องเพิ่มเปอร์เซ็นต์โปรตีนให้สูงขึ้น เพื่อให้ไก่ไข่ได้โปรตีนตามความต้องการของร่างกาย ทางตรงข้ามฤดูหนาวอากาศเย็น ไก่จะกินอาหารได้มากขึ้นเพื่อให้ได้ปริมาณพลังงานที่เพียงพอ เพื่อสร้างความอบอุ่นที่เป็นผลต่อร่างกาย ดังนั้นระดับเปอร์เซ็นต์โปรตีนควรลดลงเพื่อลดต้นทุนการผลิต

การใช้ประโยชน์

๑. มีไข่ไก่ไว้สำหรับบริโภคเอง
๒. มีไข่ไก่ที่สดใหม่มารับประทาน

ที่มา: ศูนย์เรียนรู้บ้านเขากลม จังหวัดกระบี่

การเพาะเลี้ยงชะมด

วัสดุอุปกรณ์

๑. โรงเรือนชะมด
๒. น้ำ
๓. อาหาร

ขั้นตอน/วิธีทำ

กรงเลี้ยงมีขนาดความกว้าง ความยาว ความสูง ประมาณ ๐.๘๐ x ๑ x ๐.๕๐ เมตร โดยมี ความสูงจากพื้นดินประมาณ ๗๐ - ๑๐๐ เมตร เพื่อไม่ให้ชะมดวิ่งจะทำให้สัตว์ขี้ ทำด้วยไม้เนื้อแข็ง หรือไม้ไผ่ ขัดเรียบไม่มีเสี้ยน พื้นกรงตีด้วยไม้ระแนง และปูด้วยฟางไม้ไผ่สำหรับไว้ให้ชะมดนอน ไม้จะต้องขัดให้เรียบไม่มี เสี้ยนโดยใช้กบมะพร้าวขัด และมีหลักไม้ที่ไม่มียาง ไม้ดูดน้ำมัน ไม่มีสี กลิ่น เช่น ไม้ตะแบก ไม้บุก ขัดให้เรียบ สำหรับให้ชะมดขีดไขของเหลว ซึ่งถ้าจะเลี้ยงกับพื้นดินจะทำให้คุณภาพของไขของเหลวสกปรก

การขีดไขของเหลว ชะมดทั้งตัวผู้และตัวเมียจะขีดไขของเหลว เมื่อมีอายุประมาณ ๑ ปีจะมี ไขของเหลวออกมาแต่จะมีพฤติกรรมการขีดตั้งแต่หย่านมแล้ว โดยก่อนที่จะขีดจะเดินวนรอบแล้วจะดมดูจุดที่ จะขีด ก่อนขีดจะยกหางขึ้นก่อนแล้วถอยเข้าหาที่ขีดเมื่อเสร็จแล้วจะเดินไปมาอีกหลายรอบตัวผู้จะส่งเสียง เมื่อขีดเสร็จ ไขที่ออกมาจะมีสีขาวๆคล้ายน้ำมันจากรู ขี้ผึ้ง มีกลิ่นหอมเอียนๆ เย็นๆ คล้ายกลิ่นกำยานในช่วง ฤดูหนาวจะขีดไขของเหลวได้จำนวนมากกว่าฤดูอื่นๆ แต่จะมีการขีดไขของเหลวได้ตลอดปี

อาหาร ที่ใช้เลี้ยง ได้แก่ ปลาสด โคร่งไก่ ไช้ไก่ ข้าวสุกผสมอาหารสุนัขใหญ่ มะละกอสุก กล้วยสุก หรือใบหญ้า โดยให้อาหารพวกเนื้อสัตว์ประมาณ ๒๐๐ กรัม/วัน อาหารพวกผลไม้ประมาณ ๑๐๐ กรัม/วัน นอกจากนี้ให้ใบหญ้าให้สัตว์ช่วยในการสำรอกเศษอาหาร ที่ติดกระเพาะอาหารและทางเดินอาหาร ออกมา โดยจะให้อาหารวันละ ๑ ครั้ง เวลาประมาณ ๑๖.๐๐ น. เป็นต้นไป

การขยายพันธุ์จะผสมพันธุ์ได้เมื่อมีอายุราว ๒ ปี พฤติกรรมการเป็นสัตว์ตัวผู้จะแสดงอาการ เดินพาดและร้องถี่ดังก๊อกๆ หรือทำเสียงแหลมๆ ดังจี้ๆ ทำบ่อยๆ พร้อมกับเดินเข้าหาตัวเมียอยู่เสมอ บางที จะกัดที่ขาหลังของตัวเมียพร้อมกับทำปาก และเดินวนรอบตัวเมีย สำหรับตัวเมียถ้าไม่มีอาการเป็นสัตว์จะขู่หรือ กัดตัวผู้หรือร้องเสียงดังคล้ายแมว แต่ตัวเมียที่มีอาการเป็นสัตว์อวัยวะเพศจะบวมมีน้ำเมือก มีอาการเชื่องกับตัว ผู้จะไม่กัดและขู่ เวลาผสมพันธุ์ตัวผู้จะทำปากเสียงดังแล้วกัดที่ต้นคอตัวเมียคล้ายแมวโดยจะใช้เวลาในการอยู่ ด้วยกันประมาณ ๑ - ๒ วัน แล้วตัวผู้จะแยกออกจากกันโดยตัวเมียจะไม่ยอมให้เข้าใกล้อีก

ข้อควรระวัง

๑. ในช่วง ๑ - ๒ สัปดาห์แรก คือช่วงเวลาที่สำคัญเป็นช่วงเวลาแม่พันธุ์จะหวงลูกเป็นพิเศษ ดังนั้น ไม่ควรรบกวนแม่พันธุ์และลูก เพราะอาจทำให้แม่พันธุ์คาบลูกวิ่งหนีไปมา ตีนตกลังใจไม่เลี้ยงลูก กัดลูก ซึ่งเป็นสาเหตุให้ลูกตายได้

๒. ไม่ควรเปลี่ยนคนเลี้ยง เพราะจะทำให้ชะมดเช็ดหวาดระแวง ไม่สงบง่าย

๓. ขอบกรงเลี้ยงและระแนงไม่ควรมีระยะห่างหรือกว้างเกินไป ซึ่งอาจทำให้ลูกชะมดหลุดออกจากการเลี้ยงได้

๔. ไม่ควรนำลูกที่แยกไว้ใกล้เคียงกับบริเวณที่แม่พันธุ์อยู่ ซึ่งพบว่าลูกชะมดเช็ดจะมีอาการตื่นวิ่งวนไปมาตลอดเวลา และมีอาการส่งเสียงหวีดร้องนาน

๕. ขอบซี่สำหรับทำกรงเลี้ยงและไม้โมกสำหรับให้ลูกเช็ดไซไม่ควรมีเสี้ยนหนามเพราะจะทำให้ลูกชะมดไม่เช็ดไซและยังทำให้เกิดบาดแผลตามลำตัวหรือต่อมสำหรับเช็ดไซได้

การใช้ประโยชน์

การเลี้ยงชะมดให้กินเมล็ดกาแฟ เมื่อถ่ายมูลออกมาแล้ว เมล็ดกาแฟจะไม่ถูกย่อยสลาย จะออกมาเป็นเมล็ดเหมือนเดิม จากนั้นจะนำไปล้างและคั่วเป็นกาแฟสำหรับจำหน่าย ซึ่งกาแฟลักษณะนี้เรียกว่า "กาแฟชี้ชะมด" เป็นกาแฟที่มีรสชาติกลมกล่อม หอมหวาน อร่อยกว่ากาแฟทั่วไป จึงมีราคาขายที่แพงกว่ากาแฟปกติทั่วไป ทั้งนี้เนื่องจากในระบบย่อยอาหารของอีเห็นมีเอนไซม์ที่ทำให้เมล็ดกาแฟมีรสชาติที่หอมหวาน เป็นการสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรได้เป็นอย่างมาก

เลี้ยงปลาดุกในบ่อพลาสติกได้ร่่มเงา

วัสดุอุปกรณ์

๑. พลาสติกหนาสำหรับเลี้ยงปลา
๒. กระสอบ
๓. จอบ เสียม
๔. ดินกล้วย
๕. จุลินทรีย์ที่มีประสิทธิภาพ
๖. ไม้ใหญ่
๗. โพลีน กั้นรอยปะ
๘. ลวด
๙. คีมตัดลวด

ขั้นตอน/วิธีทำ

๑. ขุดบ่อ กว้างxยาวxลึก แต่ไม่ใหญ่กว่าพลาสติกขุดให้เป็น ๒ ระดับ ใช้กระสอบรองพื้นก่อน เพื่อป้องกันรากไม้แทงทะลุ
๒. ใส่กระสอบวางบนขอบบ่อป้องกันพลาสติก
๓. ทากันรอยรอบบ่อพลาสติกโดยโพลีน ใช้ความสูง ๕๐ ซม. ใช้ไม้ใหญ่เป็นเสา
๔. เปิดน้ำให้เต็มบ่อใส่ดินกล้วยลงไป ปรับสภาพน้ำก่อนการปล่อยปลา ๓-๕ วัน

ข้อควรระวัง

๑. ควรเตรียมบ่อและน้ำตามวิธีการที่เหมาะสมก่อนปล่อยลูกปลา
๒. ซื้อพันธุ์ปลาจากแหล่งที่เชื่อถือได้ว่าแข็งแรงและปราศจากโรค
๓. หมั่นตรวจดูอาการของปลาอย่างสม่ำเสมอถ้าเห็นอาการผิดปกติต้องรีบหาสาเหตุและแก้ไขโดยเร็ว
๔. หลังจากปล่อยปลาเลี้ยงแล้ว ๓-๔ วัน ควรสาดน้ำยาฟอร์มาลิน ๒-๓ ลิตร/ปริมาตรน้ำ ๑๐๐ ตันและหากปลาที่เลี้ยงเกิดโรครพยาธิภายนอกให้ แก้ไขโดยสาดน้ำยาฟอร์มาลินในอัตรา ๔-๕ ลิตร/ปริมาตร น้ำ ๑๐๐ ตัน
๕. เปลี่ยนถ่ายน้ำจากระดับก้นบ่ออย่างสม่ำเสมอ
๖. อย่าให้อาหารปลาจนเหลือ

การใช้ประโยชน์

๑. ใช้พื้นที่เลี้ยงน้อย และสามารถเลี้ยงได้ทุกพื้นที่
๒. การก่อสร้างบ่อเลี้ยงง่าย สะดวกและรวดเร็ว
๓. ใช้ระยะเวลาในการเลี้ยงสั้น แต่ละรุ้นใช้เวลาเลี้ยงเพียง ๙๐ - ๑๒๐ วัน
๔. ปลาตกเป็นปลาที่อดทนต่อสภาพน้ำได้ดี
๕. ปลาตกสามารถเลี้ยงและดูแลรักษาได้สะดวก นอกจากจับมาบริโภคในครัวเรือนแล้ว ส่วนที่เหลือก็นำไปขายเป็นรายได้เสริมให้กับครอบครัว

การเลี้ยงผึ้งโพรงไทย

วัสดุอุปกรณ์

๑. กระจ่างรังผึ้ง
๒. หมวกคลุมศีรษะ
๓. ก่องขังนางพญา
๔. มีด
๕. คอนผึ้ง ทำด้วยไม้เนื้อแข็ง ทั้งหมด ๔ อัน ทำเป็นกรอบสี่เหลี่ยม
๖. ก่องเลี้ยงผึ้ง ทำด้วยแผ่นไม้เป็นรูปสี่เหลี่ยม ความยาว ๕๐ ซม. กว้าง ๔๑ ซม. และ สูง ๒๔ ซม.
๗. แผ่นรังเทียม (Foundation) หรือแผ่นฐานรวงคือ แผ่นไขผึ้ง ที่ถูกพิมพ์ให้เป็นรอยตารางทั้งหกเหลี่ยม ทั้งสองหน้า นำมาตรึงตรงกลางของคอน เพื่อที่จะให้ผึ้งงานสร้างหลอดรวง
๘. อุปกรณ์อื่น ๆ เช่น ค้อน ตะปู เลื่อย ลวด มีด ฯลฯ

ขั้นตอน/วิธีทำ

๑. เลือกสถานที่สำหรับตั้งรัง
๒. หาผึ้งโพรงจากธรรมชาติ เพื่อนำมาเลี้ยง
๓. การดูแลรักษา

ข้อควรระวัง

๑. ห้ามบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องหรือชำนาญการเลี้ยงเข้าใกล้อาจเกิดอันตราย
๒. ระวังเด็กเล็กเข้าใกล้อย่างเด็ดขาด
๓. ควรเลี้ยงผึ้งบริเวณในป่าทึบหรือนอกเขตชุมชน

การใช้ประโยชน์

น้ำผึ้ง คือของเหลวรสหวานหอมจากดอกไม้หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของต้นไม้ที่ผ่านกระบวนการเก็บและผลิตจากผึ้งงานแล้วสะสมเป็นอาหารสำรองไว้ในรวงผึ้ง ผู้ที่บริโภคน้ำผึ้งเป็นประจำเท่านั้นที่จะรู้ว่าตนเองมีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ น้ำผึ้งมีสารอาหารประเภทคาร์โบไฮเดรตที่ให้พลังงานสูง นอกจากนี้ยังมีเกลือแร่ วิตามิน โปรตีน และสารอื่นๆ ที่มีประโยชน์มากมายและเหมาะสมสำหรับทุกเพศทุกวัยตั้งแต่เด็กจนถึงผู้สูงอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้อ่อนเพลียและผู้ป่วยระยะพักฟื้น

การเลี้ยง วัว แพะ แกะ (สัตว์ ๔ กระเพาะ)

วัสดุอุปกรณ์

๑. พันธุ์สัตว์
๒. อาหารสัตว์
๓. โรงเรือน
๔. น้ำ

ขั้นตอน/วิธีทำ

คอกจะต้องสะอาดและมีการ ระบายอากาศที่ดี ไม่ชื้นแฉะหรือมีน้ำขังเป็น หลุมเป็น บ่อ มีการตัดมูลสัตว์ออกทิ้งเป็นประจำ ไม่ให้มีการหมักหมม การเลี้ยงสัตว์ที่ดี จำเป็นต้องมีการให้อาหารและน้ำตามเวลาที่กำหนด (ยกเว้นกรณีที่ให้ตลอดเวลา ซึ่งก็ต้องดูแลให้อาหารและน้ำตลอดเวลา) ไม่ควรเปลี่ยนเวลาให้อาหารและน้ำแก่สัตว์ หากไม่จำเป็น เพราะจะทำให้สัตว์เกิดความเครียด และเป็น ผลกระทบกระเทือนต่อการให้น้ำนม ให้ไข่ ตลอดจนการผสมพันธุ์ การจัดการผสมพันธุ์ตามระยะที่ เหมาะสมของการผสมพันธุ์ จะทำให้สัตว์ตั้งท้อง และมีลูกมากขึ้น ปริมาณหรืออัตราส่วนของตัวผู้ และ ตัวเมียก็มีความสำคัญต่อเปอร์เซ็นต์การผสมติดของสัตว์ในฝูง การคัดเลือกสัตว์ที่เป็นหมัน ผสม ไม่ติด หรือติดยาก ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ต้องทำใน การเลี้ยงสัตว์ แทนที่จะเลี้ยงสัตว์แล้วไม่ได้ผล ตอบแทน สัตว์ ที่ให้ผลผลิตน้อย เช่น นม น้อย ไข่น้อย หรือลูกครอกเล็กก็ควรจะได้ทำการ คัดทิ้งแทนที่จะทนเลี้ยง ต่อไปซึ่งจะทำให้ผู้เลี้ยง ขาดทุน

ข้อควรระวัง

วิธีป้องกันที่ดีที่สุดในการป้องกันมิให้สัตว์เลี้ยงเป็นโรคระบาดตายก็คือ การฉีดวัคซีน ป้องกันโรคสัตว์ล่วงหน้าก่อนที่สัตว์จะป่วยเป็นโรค เพราะวัคซีนมีไว้สำหรับป้องกันโรค มิใช่รักษาโรค **การใช้ประโยชน์**

สัตว์เลี้ยงจำพวก โค กระบือ แพะ แกะ ล้วนมีบทบาทต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย เป็นอย่างยิ่ง เพราะนอกจากจะเป็นสินค้าจำหน่ายเพื่อการบริโภค เนื้อ นม ไข่ โดยตรงแล้ว ยังมีผลพลอยได้หลายชนิดทำเป็นเครื่องอุปโภคและเครื่องใช้ได้หลาย ๆ ประเภท การเลี้ยงสัตว์นับเป็นอาชีพที่สำคัญของเกษตรกรไทย

การเลี้ยงปลาบ่อสามด้าน

วัสดุอุปกรณ์

๑. บ่อปลาโดยใช้วัสดุบล็อก ๓ ด้าน ขนาดกว้าง ๖ เมตร ยาว ๓ เมตร	๓ เมตร
๒. กะละมังใส่ดินเหนียว	๑๕ กิโลกรัม
๓. ปลาตุ๊ก	๖๐๐ ตัว
๔. ต้นกล้วยสับให้เป็นท่อนหรือผ่าซีก	๓ ต้น
๕. โดโลไมท์	๒๕ กิโลกรัม
๖. ต่างทับทิม	๒ ซ้อนแกง
๗. น้ำ	

ขั้นตอน/วิธีทำ

๑. ใส่น้ำลงไปบ่อที่เตรียมไว้ นำต้นกล้วยที่เตรียมไว้และโดโลไมท์ โรยลงในบ่อ แช่ทิ้งไว้ ๑๕ วัน แล้วล้างออก
๒. ใส่น้ำลงไปบ่อ ใส่ต่างทับทิมลงไป แช่ทิ้งไว้ ๘ วันแล้วถ่ายน้ำออก
๓. ใส่น้ำลงไปบ่ออีกครั้ง แช่ทิ้งไว้อีก ๗ วัน แล้วล้างให้สะอาด
๔. ใส่น้ำลงไปบ่อ ก่อนปล่อยปลาให้แช่ปลาทั้งถุงพลาสติกที่ซื้อมาประมาณ ๓๐ นาที เพื่อให้ปลาได้ปรับสภาพน้ำ หลังจากนั้นค่อยปล่อยปลาลงบ่อ
๕. ให้อาหารปลาที่ผลิตเอง โดยให้อาหารเช้า - เย็น
๖. ให้อาหารเสริมด้วยปลวก หรือมดแดง

การใช้ประโยชน์

๑. มีการออมน้ำเอาไว้ใช้แทนน้ำแทนปุ๋ยให้พืช
๒. ทำให้ปลาเจริญเติบโตดีขึ้นและได้คุณภาพ
๓. ปลาไม่มีกลิ่นคาว

การเลี้ยงเป็ดไก่

วัสดุอุปกรณ์

๑. ไม้พื้นเมืองที่โตเร็วเนื้อนุ่มมาก (ไม้ ๗ สายพันธุ์)
๒. อุปกรณ์สำหรับทำเล้าไก่

ขั้นตอน/วิธีทำ

๑. ที่พักการเป็นอยู่ตลอดจนถึงการนอนให้ทำแบบอัตโนมัติ
๒. รั้งไข่ให้ใช้ภูมิปัญญา คือนำใบตะไคร้และใบเสเดามารองรั้ง (กำจัดตัวไร)
๓. ให้อุณหภูมิลูกไก่ อย่างน้อย ๓ อาทิตย์
๔. เลี้ยงปลวกให้ไก่กิน ให้ไก่ใช้วิถีชีวิตแบบดั้งเดิม

ข้อควรระวัง

๑. ลูกไก่เล็กอัตราการตายสูง เช่น เหยียบกันตาย ตกใจตาย ช่วงไฟฟ้าดับหรือฟ้าร้อง ฟ้าผ่า เนื่องจากยังไม่คุ้นคนเลี้ยง แสง เสียง ต่างๆ วิธีแก้ไข ผู้เลี้ยงต้องหมั่นสังเกต และต้องคอยเกลี้ยลูกไก่ไม่ให้ทับถมกันจนในเวลาที่ลูกไก่ตกใจ
๒. ไก่สาว ปัญหาชอบแย่งรังไข่กัน ชอบไข่ในรังเดียวกันทำให้ไข่แตก วิธีการแก้ไขใช้กระสอบอาหารปิดให้มืด ไก่ก็จะเข้าไปไข่
๓. ไก่ที่ไม่ออกไข่ สังเกต ได้จากไก่ตัวที่ถูกรุมจิกหัวโกรนหมด และมักหลบซ่อนในรังไข่หรือใต้ถังอาหาร ภูมิปัญญาความรู้ซึ่งใช้สังเกตการคัดแยกไก่ที่ไม่ไข่ได้เป็นอย่างดี

การใช้ประโยชน์

๑. มีโรคน้อยโดยใชยาภูมิปัญญาไทย
๒. ไก่ฟุ้งตนเองได้ โดยวิธีการทำงาน (กลับกองปุ๋ยหมัก)
๓. อยู่ตามภูมิประเทศได้ดีไม่มีโรค

